

CRIMINALITEIT

Criminaliteit en vandalisme zijn de grootste zorg van de Nederlandse bevolking. In een enquête uitgevoerd door bureau Lagendijk, waarvan de resultaten deze week gepubliceerd werden, noemde maar liefst 92 % van de ondervraagden criminaliteit het grootste probleem van Nederland.

Criminaliteit en geweld zijn inderdaad een probleem. Jaarlijks is zo'n 5 procent van de Nederlanders van 15 jaar en ouder slachtoffer van een geweldsdelict. De kans om bestolen te worden is ongeveer 13%, terwijl ongeveer 10% van de Nederlanders met vernieling te maken heeft. Al met al is zo'n kwart van de bevolking jaarlijks slachtoffer van een misdrijf.

Helaas gaat het nog steeds bergafwaarts. Cijfers van het Ministerie van Justitie laten zien dat de jeugdcriminaliteit toeneemt en dat de criminaliteit zich "verhardt": er is een verschuiving naar meer geweldsdelicten. Ook weinig opwekkend is het feit dat het aandeel van meisjes toeneemt. Bij enquêtes geeft ruim 40% van de jongeren aan zich in het voorgaande schooljaar aan een of meerdere delicten te hebben schuldig gemaakt.

Hoewel overal een toename te constateren valt, is geweld, criminaliteit en vandalisme toch nog steeds vooral een probleem van de grote steden. De kans om in de stad in elkaar geslagen te worden is 2 keer zo groot als op het platteland, de kans om er bestolen te worden is bijna 3 keer zo groot. De vraag is waarom er in de stad zoveel meer misdaad is. Het antwoord op deze vraag is interessant, omdat het ook inzicht kan bieden hoe de criminaliteit teruggedrongen kan worden.

Recent Amerikaans onderzoek onderscheidt drie verklarende factoren. Ten eerste is er meer misdaad in de stad omdat het daar meer oplevert. Dit is duidelijk. Als je iemand wil bestelen heb je meer kans in de Amsterdamse Bijenkorf dan op de Drunense Duinen. Dit effect kan zo'n 15 à 30% van het verschil in criminaliteitscijfers verklaren.

Interessanter voor het beleid is de tweede factor. Omdat een misdrijf in de stad met kleinere kans tot arrestatie leidt (er blijven relatief meer gevallen onopgelost), worden er in de stad meer misdrijven gepleegd. Dat de pakkans in de stad lager ligt is opnieuw duidelijk: er is een groter aantal potentiële verdachten, ze kunnen zich eenvoudiger verbergen, er is minder sociale controle, etc..

Criminaliteit kan dus verminderd worden door de effectiviteit van de politie-inzet en het aantal agenten te verhogen. Maar hoe effectief zijn deze maatregelen? Hoe groot is het afschrikkend effect? Het onderzoek schat dat als de pakkans verdubbeld wordt, het aantal misdrijven met 20% tot 50% afneemt. Hiervan uitgaande kan geconcludeerd worden dat 10 à 20% van het verschil in misdaadcijfers uit het verschil in pakkans verklaard kan worden.

De derde verklarende factor voor het verschil is de sociologische samenstelling die in de stad anders is dan op het platteland. Hoe groter de stad hoe groter het percentage inwoners met criminele neigingen. Zo'n 30% van het verschil in misdaadcijfers kan op deze manier verklaard worden.

Interessant is nu de vraag of steden meer criminelen aantrekken, of dat in steden meer criminelen geboren worden. Ander Amerikaans onderzoek werpt licht op deze vraag. In het laatste decennium zijn de misdaadcijfers in de VS sterk gedaald, sommigen stellen zelfs dat New York nu veiliger is dan Amsterdam, en de vraag is hoe dat komt. De verhoogde intensiteit van wetshandhaving, de Amerikaanse gevangenissen zijn nu overvol, verklaart ongeveer de helft van de daling.

De andere helft van de daling wordt verklaard uit een verrassender factor, namelijk het legaliseren van abortus in de jaren 70. Naar schatting leidt een 10% stijging van het aantal abortussen 20 jaar later tot een daling van de criminaliteit met 1%. Dat het totale effect groot hiervan groot kan zijn realiseren men zich als men wet dat in de VS tegenover elke 3 nieuwgeboren babies er 1 abortus staat .

Steden bevatten meer risicogezinnen die criminelen voortbrengen dan het platteland en dit verklaart een groot gedeelte van de hogere criminaliteit in steden. Door een goede geboorte- en gezinspolitiek die voorkomt dat kinderen voor galg en

rad opgroeien, gecombineerd met intensiever wetshandhaving kan de criminaliteit worden teruggedrongen.

Eric van Damme